

مقدمه

روبریک^۱ در حوزه آموزش به معنای یک راهنمای امتیازدهی است که برای سنجش و اندازه‌گیری کیفیت پاسخ‌های یادگیرندگان به کار می‌رود؛ ابزاری برای یادگیری و ارزیابی که انتظارات مربوط به تکالیف و وظایف عملکرد را با ذکر شاخصه‌ها، معیارها و کیفیت سطوح بیان می‌کند. به عبارت ساده، مجموعه‌ای از معیارها برای درجه‌بندی تکالیف است و معمولاً شامل معیارهایی برای سنجش، تشخیص کیفیت تکالیف در سطوح خاص و راهبرد امتیازدهی است. روبریک تلاشی است برای برقراری ارتباط بین انتظارات و کیفیت کار. هدف روبریک ارزیابی دقیق توسط خود یادگیرندگان است. این کار باعث می‌شود ارزیابی دقیق و منصفانه‌ای صورت گیرد، زیرا با توجه به شاخصه‌ها و سطوح، یادگیرنده و یاددهنده درک صحیحی از سطوح یادگیری به دست می‌آورند (ردی و اندرید، ۲۰۱۰).

چرایی استفاده از روبریک

روبریک به یاددهندگان کمک می‌کند:

- « بازخوردهایی را در اختیار یادگیرندگان قرار دهند که واضح و مشخص هستند و بر راهکارهایی برای بهبود یادگیری متمرکز شوند.
  - « انتظارات دقیق از ارائه تکالیف را نشان دهند. این ویژگی سبب می‌شود یادگیرندگان بتوانند به جای حدس زدن درباره آنچه معلم می‌خواهد، بر انجام صحیح تکلیف و آموزش‌ها متمرکز شوند.
  - « یادگیری یادگیرندگان کلاس را به‌طور دقیق ارزیابی و سنجش کنند.
  - « دانش‌آموزان را به خودارزیابی و خودتصحیحی هدایت کنند.
  - « در زمان ارزشیابی و سنجش یادگیرندگان صرفه‌جویی شود تا یاددهنده زمان بیشتری را صرف آموزش و تدریس کند.
- همچنین، روبریک به یادگیرندگان نیز کمک می‌کند درباره یادگیری خود و هم‌سالانشان تأمل کنند و برای رسیدن به سطح یادگیری مطلوب، تغییرات آگاهانه‌ای ایجاد کنند.

انواع روبریک

- بر اساس نحوه تنظیم روبریک و پاسخ‌های یادگیرندگان، می‌توان دو نوع روبریک را در نظر گرفت:
- « **تحلیلی**: روبریک تحلیلی ابعاد مختلف عملکرد را بیان می‌کند و برای هر بعد رتبه‌بندی مشخصی ارائه می‌دهد. در روبریک، پاسخ‌های یادگیرندگان به بخش‌های معنادار کیفی شکسته می‌شود و نمره‌گذاری بر اساس این بخش‌ها انجام می‌گیرد.

((سارا بنی‌عامریان))

روبریک

ابزار نوین ارزشیابی

اشاره

امروزه سنجش و ارزشیابی یادگیرندگان یکی از چالش‌های مهم سیستم‌های آموزشی است. در کنار آزمون‌های متداولی که همواره برگزار می‌شود، یکی از ابزارهایی که برای سنجش و اندازه‌گیری می‌توان استفاده کرد، «روبریک» است. روبریک جدولی مشخص و امتیازبندی شده است که به یاددهندگان کمک می‌کند عملکرد یادگیرندگان خود را اندازه‌گیری و ارزشیابی کنند. همچنین، به یادگیرندگان امکان می‌دهد کارهای خود را سنجش و ارزیابی کنند و با بررسی میزان عملکرد و پیشرفت خود، برای رسیدن به سطوح بالاتر یادگیری بکوشند.

کلیدواژه‌ها: روبریک، سنجش، اندازه‌گیری، یادگیرنده، یاددهنده

جمع‌بندی

روبریک به یاددهنده کمک می‌کند با دقت درباره آنچه باید تدریس شود فکر کند و نسبت به آنچه یادگیرندگان باید یاد بگیرند، منتقد باشد. روبریک‌ها می‌توانند از نظر عملکردی، برای یادگیرنده، یاددهنده، کارشناسان آموزشی، مدیران آموزشی و دیگران استانداردها و انتظاراتی را مشخص کنند. همچنین، فرصت‌هایی برای بازخورد و یادگیری مستمر فراهم کنند. جایگاه روبریک در آموزش انکارنشده است. روبریک روش خوبی را به یادگیرندگان ارائه می‌دهد تا آنچه را می‌دانند نشان دهند. همچنین، به یادگیرندگان کمک می‌کند دریابند آیا آنچه فکر می‌کنند می‌دانند، صحیح است یا نه، و این راهی دیگر برای تقویت یادگیری آن‌هاست.

بی‌نوشت‌ها

1. Rubric
2. analytic
3. holistic

منابع

1. Reddy, Y., & Andrade, H. (2010). A review of rubric use in higher education. *Assessment & Evaluation In Higher Education*, 35(4), 435-448.
2. Lauren N. Jescovite, Emily E. Scott, Jennifer H. Doherty, Mary Pat Wenderoth, Mark Urban-Lurain & Kevin C. Haudek. (2019). Deconstruction of holistic rubrics into analytic rubrics for large-scale assessments of students' reasoning of complex science concepts . *practical assesment, research&evaluation*, 1-2.
3. Dawson, P. (2015). *Assessment rubrics: towards clearer and more replicable design, research and practice Phillip. Assessment & Evaluation in Higher Education*. 42 (3): 347-360
4. Panadero, E. Jonsson, A. (2013). The use of scoring rubrics for formative assessment purposes revisited: A review *Educational Research Review*. 9: 129-144.
5. Stevens, D,D. Levi, A, J. (2005). *Introduction to Rubrics: an assessment tool to save grading time, convey effective feedback, and promote student learning*, Sterling(USA), Stylus Publishing.
6. The center for teaching and learning. Berkeley university. <https://teaching.berkeley.edu/resources/assessment-and-evaluation/design-assessment/rubrics>

« کل نگر^۳ (جامع): روبریک کل نگر ویژگی‌های کلی محتوا یا تکلیف را توصیف می‌کند و امتیازی واحد ارائه می‌دهد. در اینجا پاسخ یادگیرندگان به چند بخش تقسیم نمی‌شود و ارزیابی پاسخ به صورت کلی، در طیفی از نمره‌گذاری دو وضعیتی (شایسته است یا هنوز به شایستگی نرسیده است) یا نمره‌گذاری سه وضعیتی (به شایستگی نرسیده، شایسته است و بالاتر از حد انتظار است) قرار می‌گیرد.

روبریک چهار ویژگی اساسی دارد:

- « شرح تکلیف: توصیفی از وظایفی که انتظار می‌رود یادگیرندگان آن را انجام دهند.
- « مقیاس (امتیازدهی): سطح تسلط را توصیف می‌کند (مثلاً بیشتر از انتظار، انتظار را برآورده می‌کند، انتظار را برآورده نمی‌کند).
- « مؤلفه یا بعد: یادگیرندگان برای تکمیل تکالیف و وظایف (برای مثال، انواع مهارت‌ها و دانش) باید در آن‌ها شرکت کنند.
- « شرح کیفیت عملکرد (توصیف‌کننده عملکرد) مؤلفه‌ها و ابعاد در هر سطح تسلط.

تهیه و تنظیم روبریک

۱. انتظارات و عملکرد مدنظر را مشخص کنید.
۲. ویژگی‌های تکالیف ارائه شده را مشخص کنید. آنچه قرار است یادگیرندگان (مهارت‌ها، دانش و رفتارها) نشان دهند، چیست؟ (مؤلفه‌ها و ابعاد).
۳. مشخص کنید چگونه باید سطح تسلط برای هر مؤلفه یا عملکرد را مشخص کنند. تصمیم بگیرید برای هر سطح چه امتیازی باید اختصاص یابد (مقیاس).
۴. ویژگی‌های عملکردی هر مؤلفه را برای هر سطح شرح دهید (توصیف عملکرد).
۵. روبریک را در اختیار همکاران و یادگیرندگان قرار دهید و بازخوردها را بررسی کنید. در صورت نیاز تغییرات لازم را انجام دهید (بازنگری).

توضیحات در مورد کیفیت عملکرد متناسب با هر سطح

عملکردها و انتظارات مورد نظر

مثال:

ما می‌خواهیم از این روبریک برای سنجش و اندازه‌گیری مبحث تقسیم استفاده کنیم لذا برای این مبحث دانش آموزان باید در موارد ذیل عملکرد و انتظارات مورد نظر را داشته باشند مانند:

- « جمع
- « تفریق
- « ضرب

	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	سطح ۴
عملکرد ۱	توضیح عملکرد			
عملکرد ۲				
عملکرد ۳				

مثال‌هایی از سطح‌بندی و مقیاس

- « خیلی خوب، خوب، قابل قبول، نیاز به تلاش
  - « حرفه‌ای، عالی، خوب، پایه
- برای هر یک از این سطوح امتیازاتی نیز نوشته توضیحات در مورد کیفیت عملکرد متناسب با هر سطح

شکل ۱. جدول پیشنهادی تنظیم و نگارش روبریک